

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

Caput XIX. De Primitiis & Obaltionibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

17 Idem servandum est in venditis fructibus decimarum, ut & in his laicus Judex a deatur, si emptor laicus sit, ob eandem rationem. Atque hæc hæc tenus de decimis. Nunc de primitiis & obla-

tionibus, quæ & inscriptione ejusdem tit. Decretalium de decimis continentur, breviter dispiciamus, ut ita tractatus noster plenior sit & perfectior.

CAPUT XIX.

De Primitiis & Oblationibus.

SUMMARIÆ.

1. Primitiæ quid, in quem usum & quo jure instituta.
2. & 3. An juris divini vel naturalis sint.
4. Ut primitiæ juris naturalis sunt, cum explanatione l. Si et si 28. §. consultuit D. De petit. hæred.
5. Religio erga Deum ut naturalis jure est.
6. De quantitate primitiarum.
7. & 8. De oblationibus in genere & specie.
9. Præceptum veteris testamenti de oblationibus à Gregorio Pont. repetitum an liget.
10. Differentia primitiarum, oblationum & decimarum.

Primitiæ sunt prima frugum obventio sive ejus pars Domino offerenda, in usum Sacerdotum, c. 1. De decimis, quæ & in veteri Testamento non mihius quam decimæ solvebatur. Exodi 22. Decimas eas & primitias tuas non tardabis reddere: & eod. lib. cap. 23. Primitias frugum terra tua deferes in domum Domini Dei tui. Et Malachia tertio capite conqueritur Deus de Judæis de non solutis decimis & primitiis. Instituta verò erant, ut populus primitias offerendo gratias ageret de beneficiis à Deo receptis. D. Thom. in 2. 2. quæst. 86. art. 4. in respons. Has & sacri Canones postea probaverunt, & secuti sunt in can. Moderamine, in can. Dots & in can. Revertimini xvi. quæst. 1. Gregorius VII. in Conc. Lateranensi: Operiet autem congruentius, inquit, nos decimas & primitias, quas jure sacerdotum esse sancimus, ab omni populo accipere. Refert Gratianus in can. 1. xvi. quæst. 7. Quo fit, ut primitiæ in Ecclesiarum bonis numerentur, c. Causa 13. inf. De verb. signif.

2 Sed quæstionis est, An primitiæ juris divini sint? De jure veteris Testamenti non ambigitur, ut probant supradicta loca. Neque obstat alius locus Exodi 25. cap. Loquere filiis Israel, ut tollant mihi primitias, ab omni homine, qui offert ultionem, accipietur eas, quasi primitiæ non præcepti, sed arbitrarie fuerint. Sed responderetur, primitiarum nomine accipietur, quæ populus offerebat ad tabernaculi fabricam & ornatum. Azorius Inft. Moral. p. 1.

lib. 7 c. 27. Utrumque idem, certum est hoc præceptum veteris Testamenti, ut & cætera præcepta, per Christi mortem abolita esse, ut probavimus supra cap. 3.

Nihilominus putat Pet. Rebuffus in tr. de Decimis quæst. 1. n. 21. cum nunc sequitur primitias adhuc hodie esse divini juris, seu potius, ut mentem ejus interpretor, juris naturalis, quia illæ in compensationem sive indicium præstantur beneficiis à Deo receptis. At naturale jus dicitur se gratum præbere oportere ei, à quo beneficium accepit. Quod & existimat Dominicus Soto lib. 9. de Inft. quæst. 3. art. 4. D. Thom. verò 2. 2. quæst. 86. art. 4. ut eum allegat & sequitur Azor. d. c. 27. vers. 5. quaritur, primitias partim naturalis juris esse vult, partim juris Canonici. Quomodo enim, ait, decima jure naturali debetur & solvitur, quandoocumque necessaria est ad commodum Parochi vicium, vel ad proficiendum supremum Dei in res omnes dominatum & imperium: secus verò, non naturali, sed Pontificio jure debetur (ut & supra d. c. 3. explicavimus:) sic etiam primitiæ, quatenus sunt ad usum sacrum & honorem, ad cultum divinum, naturali jure solvuntur: secus verò jure tantum Pontificio. Hæc Azorius d. cap. 27. Idem Gregorius de Valentia Comment. Theo. log. tom. 3. dist. 6. quæst. 6. puncto 4. in fine, sed paulò aliter, cuius hæc verba sunt: Primitiæ non ex aliquo naturali aut divino præcepto, hoc quidem tempore offerri debent (cum his præceptis satisfiat sustentando quocumque modo sufficienter ministros, & offerendo qualescumque alias res externas in honorem Dei) sed ex decreto Ecclesie, juxta receptam locorum consuetudinem & necessitatem ministrorum Ecclesie. Citat ibidem & Sylvestrum V. Decimanum 3. ubi refert eum asserentem, posse tolli obligationem solvendi primitias per contrariam consuetudinem, eo modo, quo potest alibi tolli per contrariam consuetudinem obligatio solvendi decimas.

Quæ etsi vera concedamus, non tamen tollunt rationem illam, quæ primitiæ institutæ dicuntur: videlicet ut primitias offerendo Deo gratiæ reddantur, quod juri naturali convenire viderur, ut

supra

Suprà dictum est. Nam & hinc voluit Rebuff. in d. quæst. 1. nu. 11. & seq. non valere consuetudinem, ut nihil pro primitiis offeratur Deo; cum juris naturalis præcepta divinâ quadam providentiâ cõstituta sint, adeoque immutabilia permaneant, ut loquitur Iustin. in § penult. Inst. De jure naturali.

4 Sed huic facile occurritur, quòd ratio primitiarum ad præcepta juris naturalis referri non possit, sed ad solum instinctum naturalem, quo solemus propendere in benefactores nostros, non per speciem obligationis, sed liberæ remunerationis. Quod satis liquet ex Ulpiani responso, in l. Sed etsi lega. 2. §. consultuit D. De petu. hered. quo liberalitas nullam obligationem & actionem inducit contra eum, qui liberalitatem expertus est: alioqui ea in petitionem hæreditatis veniret, & Naturaliter 9. & passim legib. seqq. D. eod. tit. Ergò primitiæ verè juris naturalis non sunt.

5 Scio quidem religionem erga Deum esse juris naturalis, ex l. 2. D. De justit. & jure, sed id in genere verum est, ut aliquo saltem religionis cultu Deum agnoscamus; at in specie, ut hoc vel alio certo modo divinus cultus Deo exhibeatur, ad jus naturale non pertinet, sed id fit vel ex ordinatione Ecclesiæ, vel per cujusque nationis lege, sive moribus, sive arbitrato.

6 Quâ autem quantitate primitiæ solvendæ sint, non ex veteri lege constat, nec Ecclesiastica: nisi quòd in veteri lege ex traditione Magistrorum inoluerat ad coercendam avaritiam istorum sacerdotum, ut illi, qui quadragesimam partem solverent, maximam dicerentur præstare, qui sexagesimam, minimam partem; cætera portiones intermediæ offerentium arbitrio relictae erant, c. 1. hoc tit. De decimis. In lege Ecclesiastica ne quidem ulla talis ratio est; sed hodie, consuetudinem loci sequimur, ut notat in d. c. 1. Innoc. At putat Azorium d. cap. 27. usum & consuetudinem primitias magna ex parte sublatas esse, & legem de illis solvendis ferè ubique antiquatam; & ubi hujusmodi lex erat, minimè primitias solvi, nisi petantur à Clericis.

7 Jam quod ad oblationes atinet, eas decimas, inquit textus in c. Causa 13. inf. De V. S. quacumque de propriis & licitis rebus Ecclesiæ à fidelibus offeruntur; sive id fiat in ultima voluntate, sive inter vivos, tam de rebus immobilibus, quam mobilibus, per text. in cap. Cum inter 24. inf. d. tit. De V. S. can. Statuimus 6. xvi. quæst. 2. Panor. in d. c. Causa.

8 Sicut igitur quando aliquid homini donatur, dicitur donatio, ita quando Deo sive Ecclesiæ, ob-

latio à jure nominatur. Consuetudine tamen specialiter obtentum est, ut ea, quæ sub Missæ sacrificio offeruntur, solo oblationis nomine contineantur, quorum meminit textus in can. Omnis Christianus de consecr. dist. 1. in can. Duo in fine xii. quæst. 1. in can. Qui sacerdos, cum c. fin. x. quæst. 1. videnturque hæc speciales oblationes inductæ ad imitationem veteris Testamenti. Cùm enim Exodi cap. 23. dictum esset: Non apparebis in conspectu meo vacuus; Gregorius V. l. in Synodo Romana id traduxit ad Missarum oblationes in d. can. Omnis Christianus, ita inquit eos: Omnis Christianus procuret ad Missarum solemnitas aliquid Deo offerre, & ducere ad memoriam, quod Deus per Moysen dixit: Non apparebis in conspectu meo vacuus.

Unde hic incidit quæstio, An ad hujusmodi oblationes Missales ex præcepto obligemur? Et magis est, quòd non; eo quòd præceptum sit veteris Testamenti ceremoniale, quod utique per mortem Christi sublatum est, ut supra à latius probavimus cap. 3. & facit c. unic. sup. De purificat. post partum. Neque movere nos debet, quòd à Gregorio VII. ut antè dictum est, rursus repetitum & renovatum fuerit apud Christianos; quia id usu populari receptum non est, ut necesse est, in qualibet constitutione, quæ antè non ligat, quàm moribus attentum approbata sit, can. in istis §. leges cum c. seq. dist. 4. vel saltem in disuetudinem abiit. Quare d. can. Omnis Christianus, eatenus servandus est, quatenus dicat consuetudo loci offerendum esse sub Missa; ita quòd hæc consuetudo obligandi animo introducta fuerit: quod inde colligitur, ubi hæc oblationes in Clericorum necessariam sustentationem aut in fabricam sive alium usum pium conferuntur. Alioqui si per modum liberæ devotionis hæc oblationes fiant, consuetudo loci neminem obstringit, ut eleganter explicat Dominicus Soto, quem omnino vide, de iustitia & jure, lib. 9. quæst. 3. art. 1. vers. Dubium autem deinde, & Azorium d. lib. 7. Inst. Moral. c. 7. quæst. 11.

Porrò has oblationes à decimis & primitiis ita distinguiamus: quòd oblationes immediatè fiant Deo, divini cultus causâ, licet postea in Sacerdotum vel alium pium usum cedant; Decimæ verò similiter quidem Deo persolvantur, sed prospectu domini supremi, quod sibi Deus in omnes reservavit, tamen si & hæc in usum quoque Clericorum convertantur. Et primitiæ præstantur testandi grati animi causâ, propter primos terræ fructus feliciter creatos ex benignitate Dei.